PROJEKT

Zlepšení podmínek výuky učebních oborů
CZ.1.07./1.1.06/01.0079

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

VÝUKOVÝ MATERIÁL PRO ŽÁKY

Vyučovací předmět: **ÚČETNICTVÍ**

Zpracovala: Ing. Jaroslava Cvrčková

Pracovní list 1

Výukový materiál pro žáky - *Daňová evidence - úvod*

Cíl: seznámení se základními pojmy fyzická osoba, právnická osoba, formy podnikání

Daňová evidence

Podnikatel může podnikat jako fyzická nebo právnická osoba. Právnická osoba si pak může vybrat z několika právních forem podnikání, podle toho, jaká právní forma lépe vyhovuje požadavkům na provoz podnikatelské činnosti.

Ještě před samotným začátkem podnikání stojí před potenciálním podnikatelem důležité rozhodnutí – zvolit správnou formu podnikání. Volba právní formy není nezvratná, rozhodnutí lze později změnit, ale už je to spjato s určitými náklady a komplikacemi, kterých je možné se vyvarovat právě zvolením té správné právní formy.

Právní forma podnikání specifikuje formu podnikání, pod kterou podnikatel vystupuje. Jednotlivé typy právních forem podnikání upravuje obchodní zákoník (obchodní společnosti a družstva). Živnostenský zákon se pak zaměřuje na podnikatelské subjekty provozující svou činnost na základě živnostenského oprávnění.

Typy právních forem podnikání

V ČR mohou lidé podnikat dvěma způsoby – jako **fyzická osoba** nebo jako **právnická osoba**. Typy právních forem podnikání upravuje obchodní zákoník v druhé části (obchodní společnosti a družstva) - (Zákon č. 513/1991 Sb.) a živnostenský zákon (Zákon č. 455/1991 Sb.) se pak zaměřuje na podnikatelské subjekty provozující svou činnost na základě živnostenského oprávnění.

Každá právní forma podnikání má svá specifika. Co je výhodou u jedné, je nevýhodou u druhé a naopak. Proto si potenciální podnikatel musí rozmyslet, která z právních forem je pro jeho podnikání ta nejlepší s ohledem na různá kritéria. Také každý obor činnosti má svá specifika, každý člověk má jiné představy o svém podnikání, o budoucnosti a dalším směřování své firmy apod.

Fyzická osoba může na základě živnostenského oprávnění, které prokazuje výpisem ze živnostenského rejstříku, provozovat živnost:

- **ohlašovací** – dále se dělí na řemeslnou, vázanou a volnou,
- **koncesovanou** .

Právnická osoba, coby uměle vytvořený subjekt zapsaný do obchodního rejstříku, podniká na území ČR jedním z následujících způsobů:

- společnost s ručením omezeným (s.r.o.),
- akciová společnost (a.s.),
- veřejná obchodní společnost(v.o.s.),
- komanditní společnost (k.s.),
- družstvo.

Slovníček pojmů

Fyzická osoba = osoba, která podniká na základě živnostenského nebo jiného oprávnění. Většinou vykonává činnost menšího rozsahu a to sama, případně s tichým společníkem. Ve většině případů také podnik sama řídí a vede.
Živnost = soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem.

V České republice se jedná o nejčastější formu podnikání. Využívají ji i ti, kteří v podnikatelské činnosti nespatřují hlavní zdroj svých příjmů. Zahájení činnosti je u této formy velmi jednoduché. Podnikatel jako fyzická osoba vykonává většinou činnost menšího rozsahu a to sám, případně s tichým společníkem. Ve většině případů také podnik sám řídí a vede, popř. je možnost ustanovit odpovědného zástupce. Mnohdy si podnikatel sám provádí i veškerou administrativu. V praxi se poměrně často vyskytuje forma smluvní podnikatelské spolupráce FO upravená občanským zákoníkem – sdružení fyzických osob.

Fyzickými osobami jsou:

- osoby podnikající **na základě živnostenského oprávnění**
- osoby **zapsané v obchodním rejstříku** (zapisují se osoby na vlastní žádost nebo povinně - bez zbytečného odkladu poté, co jim povinnost vznikla - podle podmínek stanovených obchodním zákoníkem v §34 - jestliže:
    - výše jejích výnosů nebo příjmů (bez DPH) dosáhla nebo překročila za 2 po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 mil. Kč.
- osoby podnikající **na základě jiného oprávnění** podle zvláštního předpisu
- soukromě hospodařící **zemědělci zapsaní v evidenci**.

Právní forma podnikání fyzických osob má své výhody i nevýhody. Mezi hlavní výhody lze uvést:

- velmi nízké výdaje na založení společnosti
- podnikatelskou činnost lze zahájit ihned po ohlášení (kromě koncesovaných živností a činností vyžadující zvláštní povolení)
- samostatnost a volnost při rozhodování
- snadné založení, přerušení či ukončení činnosti
- místo podvojného účetnictví lze vést pouze daňovou evidenci (pokud není podnikatel zapsán v obchodním rejstříku, popř. mu nevyplynuly povinnosti přejít na podvojné účetnictví)
- není vkladová povinnost
- pokud je to výhodnější, lze pro zjištění dílčího základu daně uplatnit výdaje paušální částkou z dosažených příjmů
- celý zisk z podnikání po zdanění náleží podnikateli

- lze přizvat osobu žijící ve společné domácnosti s podnikatelem jako spolupracující osobu, přerozdělit na ni krom pracovních povinností také část příjmů a výdajů z podnikání a využít tak možnost daňové úspory.

Zatímco mezi hlavní nevýhody patří především:

- vysoké riziko vyplývající z neomezeného ručení podnikatele za závazky společnosti (riziko lze omezit změnou podílu na společném jmění manželů)
- omezený přístup k bankovním úvěrům spojený např. i s vysokou úrokovou mírou
- vysoké požadavky na odborné a ekonomické znalosti podnikatele (podnikatel si většinou sám provádí veškerou administrativu týkající se podnikání)
- vzhledem ke své velikosti může v obchodních vztazích působit jako malý a nevýznamný partner

Od 1. ledna 2008 byla zavedena v rámci reformy veřejných financí jednotná sazba daně z příjmů ve výši 15 % místo progresivních sazeb odvíjejících se od výše příjmů. Více informací o daňové reformě.

Jaká je úloha daňové evidence?

Daňová evidence slouží především ke zjištění základu daně z příjmů. Pokud je vedena řádně a průběžně, může poskytnout podnikateli informace o skutečném stavu firmy, které může podnikatel využít pro finanční řízení firmy.

Co je vlastně daňová evidence?

Na prvním místě jsou stejně jako v účetnictví doklady, které zachycují hospodářské operace podniku. Jsou podkladem pro vytvoření záznamů daňové evidence. Doklady třídíme, sumarizujeme a výsledkem naší práce je vytvoření podkladů pro vyplnění daňového přiznání k dani z příjmů. Daňová evidence je i předmětem kontroly správce daně – finančního úřadu.

Jaký je obsah daňové evidence?

Daňová evidence se člení do několika částí. Hlavní evidencí je **„deník příjmů a výdajů“**, dále podniky podle potřeby vytváří evidence majetku a závazků, např. **karty dlouhodobého majetku, skladové karty, knihu pohledávek a závazků, knihu rezerv, evidenci úvěrů a půjček.** Pokud má podnikatel zaměstnance, velmi důležitá je **mzdová evidence**. Jestliže je podnikatel plátcem DPH, vede se i **pomocná evidence k DPH**.

Pracovní list 2

Výukový materiál pro žáky - *Obsah daňové evidence*

Cíl: účel a předmět evidence, jednotlivé knihy DE, zápis do knih DE

Obsah daňové evidence

Knihy daňové evidence	Účel a předmět evidence
Deník příjmů a výdajů	zachycuje pohyb peněz - příjmů a výdajů
Karty dlouhodobého majetku	evidence dlouhodobého majetku a odpisových plánů, karty leasingu
Skladové karty zásob	evidence a pohyb zásob
Kniha pohledávek	evidence vydaných faktura a dalších pohledávek a jejich úhrady
Kniha závazků	evidence došlých faktur a dalších závazků a jejich úhrady
Evidence rezerv	tvorba a čerpání zákonných rezerv
Evidence úvěrů a půjček	evidence úvěrů a půjček a jejich splátek
Mzdová evidence	evidence zaměstnanců, mzdové listy
Kniha jízd	evidence jízd dopravních prostředků, které byly použity pro podnikání
Pomocná evidence k DPH	plátci DPH evidují DPH na vstupu (většinou nákup) a na výstupu (většinou prodej)

Jak vypadá deník příjmů a výdajů? Je možné nějak změnit jeho podobu?

Deník příjmů a výdajů nemá předepsanou formu. Můžete si jej přizpůsobit podle vlastních potřeb, základní princip však zůstává stejný. Příjmy a výdaje rozdělujeme na daňové a neovlivňující základ daně.

Obvyklý zápis:

1. datum uskutečnění transakce nebo zápisu do deníku,
2. označení dokladu,
3. stručný popis transakce,
4. přehled o příjmech nebo o výdajích,
5. přehled o DPH.

Ukázka peněžního deníku pro neplátce DPH

Datum	Doklad	Text	Příjmy pokladna	Výdaje pokladna	Příjmy BÚ	Výdaje BÚ	Příjmy daňové	Příjmy nedaňové	Výdaje daňové	Výdaje nedaňové	Příjmy § 8

Ukázka peněžního deníku pro neplátce DPH

Datum	Doklad	Text	Příjmy pokladna	Výdaje pokladna	Příjmy BÚ	Výdaje BÚ	Příjmy daňové	Příjmy nedaňové	Výdaje daňové	Výdaje nedaňové	Příjmy § 8

Příjmy a výdaje v příkladech:

Příjmy daňové podle § 7: většinou tržby z prodeje služeb, výrobků a zboží

Příjmy nedaňové: vklady podnikatele, přijaté půjčky a úvěry

Příjmy § 8: příjmy z kapitálového majetku, především pak přijaté úroky z peněz na podnikatelských bankovních účtech. Pokud použijete pro podnikání soukromý účet, který není zřízen v bance jako podnikatelský, je to možné, ale úroky z takového účtu jsou zdaněny tzv. u zdroje srážkovou daní. Takže tyto příjmy už znovu nedaníte. Úroky jako příjmy z kapitálového majetku nejsou považovány za příjmy z podnikání, proto je vhodné je vyčíslit v deníku zvlášť (příjmy z kapitálového majetku se uvádí v řádku 38 daňového přiznání).

Výdaje daňové § 7: nákupy zásob a vedlejší výdaje spojené s pořízením zásob; např. doprava, elektrická energie, voda, plyn, výplata mzdy, telefonní poplatky, jízdné, nákupy drobného majetku, nájemné a další provozní režie.

Výdaje nedaňové: splátky úvěru, osobní spotřeba podnikatele, nákup dlouhodobého majetku a vedlejší výdaje na pořízení dlouhodobého majetku; např. doprava, instalace, montáž dlouhodobého majetku. Tyto výdaje vstupují do pořizovací ceny a pak se uplatní formou odpisů.

Pro plátce DPH:

DPH při prodeji jsou příjmy, které neovlivňují základ daně (příjmy nedaňové).
DPH při nákupu jsou výdaje neovlivňující základ daně (výdaje nedaňové).
V deníku příjmů a výdajů je vhodné DPH uvádět do zvláštního sloupce.

Z čeho zjistíme základ daně?

Rozhodující jsou příjmy a výdaje daňové, nebo jinak řečeno ovlivňující základ daně. Podkladem pro stanovení základu daně je rozdíl mezi těmito příjmy a výdaji. Příjmy a výdaje daňové (podle § 7 zákona o dani z příjmů) se uvádí v příloze 1 Přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Základ daně se upravuje dále podle zákona č. 586/1992 Sb.o dani z příjmů.

Musí mít podnikatel, který vede daňovou evidenci, podnikatelský bankovní účet?

Současná legislativa nepředepisuje povinnost mít bankovní účet. Podnikatelé, kteří jsou plátcem DPH, tento účet mít musí, protože podle zákona finanční úřad zasílá nadměrný odpočet DPH na účet podnikatele. Nadměrný odpočet DPH se nevyplácí hotově.

Reguluje nějak zákon platby v hotovosti?

Ano, do jisté míry. Existuje zákon 254/2004 Sb. o omezení plateb v hotovosti. Limit pro platby v hotovosti je do 15 000 EUR.

Kdy můžu použít vlastní automobil pro podnikání - nebo je lepší auto vložit do firmy?

Abychom mohli uplatnit výdaje spojené s pracovní cestou podnikatele nebo jeho zaměstnance do výdajů daňových, musíme plnit tyto dvě podmínky:

- vést evidenci jízd,
- platit silniční daň.

Obě podmínky musí být splněny bez ohledu na to, zda je automobil soukromý nebo je vložen do podnikání.

V tabulce najdete možnosti náhrady jízdného u dopravních prostředků použitých podnikatelem.

Možnosti náhrady jízdného u dopravních prostředků podnikatele

Vozidlo podle vlastnictví	Výdaje daňově účinné
Vozidlo v majetku firmy nebo pořízeno na náklady firmy	náhrada pohonných hmot, běžné výdaje na provoz, odpisy
Soukromé vozidlo, které není zahrnuto v majetku firmy	základní náhrada na 1 km jízdy a náhrada za spotřebu pohonných hmot

Před zahájením podnikání vznikají výdaje, které souvisí především s úkony, které vedou k získání oprávnění podnikat. Ani získání živnostenského listu není zadarmo. Tyto výdaje vstupují do daňové evidence, a to i v případě, že by byly vynaloženy v kalendářním roce předcházejícím před zahájením podnikání.

Příklad:

Začínám podnikat k 1. lednu 2011, ale v roce 2010 jsem žádala o živnostenský list. Poplatek za živnostenský list mohu zahrnout mezi výdaje po zahájení činnosti, tedy v lednu 2011.

Nemusí se jednat pouze o výdaje na založení. Např. pokud již provedu nákupy zásob, budu tyto doklady moci uplatnit také v roce 2011.

Pracovní list 3

Výukový materiál pro žáky - *Daňová evidence - vedení*

Cíl: seznámení se s formou vedení, ukázka formuláře

Daňová evidence – ukázka vedení

Daňová evidence je jednou ze tří možností, jak mohou podnikatelé fyzické osoby zjistit základ daně ze své výdělečné činnosti. Dalšími možnostmi jsou vedení účetnictví nebo uplatnění výdajů paušální částkou. Oproti vedení účetnictví je daňová evidence podstatně jednodušší. Současně umožňuje (na rozdíl od uplatnění výdajů paušálem) uplatnit výdaje ve skutečné výši. Kdy lze tedy vést daňovou evidenci?

Daňovou evidenci mohou vést všichni **podnikatelé fyzické osoby**, kteří nemají zákonnou povinnost vést účetnictví. Vedení účetnictví je upraveno zákonem o účetnictví (zákon č. 563/1991 v platném znění). Vzor daňové evidence je ke stažení v sekci Formuláře.

Daňová evidence		Jméno Příjmení / Název firmy			DIČ:	
					IČ:	
Rok:		Adresa				
			Příjmy		Výdaje	
Datum	Doklad	Popis	Daňové	Nedaňové	Daňové	Nedaňové

Daňová evidence		Jméno Příjmení / Název firmy			DIČ:	
					IČ:	
Rok:		Adresa				
			HOTOVOST		BANKA	
Datum	Doklad	Popis	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje
POČÁTEČNÍ STAV						

Kdy podnikatel nemůže vést daňovou evidenci?

Vést daňovou evidenci ze zákona tedy nemohou podnikatelé fyzické osoby, kteří musí dle zákona o účetnictví (§ 1, odst. 2) vést povinně účetnictví. Jedná se o:

- **fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku**

Povinně musí být v obchodním rejstříku zapsáni podnikatelé:

a) když výše jejich příjmů nebo výnosů (snížených o DPH) dosáhne nebo přesáhne za dvě po sobě jdoucí účetní období v průměru částku 120 miliónů korun

b) nebo když fyzická osoba provozuje živnost průmyslovým způsobem dle § 7 živnostenského zákona

- ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu, v rámci jejich podnikatelské činnosti přesáhl **za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 25 miliónů korun**, a to od prvního dne kalendářního roku
- ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity podle zvláštního právního předpisu, pokud **alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení má povinnost vést účetnictví**
- ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis

Kdo není podnikatelem?

Ne každá výdělečná činnost je považována ze zákona o daních z příjmu za podnikání. Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti (pokud se nepovažují za příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků) se dle zákona o dani z příjmu (§ 7, odstavce 2) považují:

- příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, autorských práv včetně práv příbuzných právu autorskému, a to včetně příjmů z vydávání, rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem
- příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním podle zvláštních předpisů
- příjmy znalce, tlumočníka, zprostředkovatele kolektivních sporů, zprostředkovatele kolektivních a hromadných smluv podle autorského zákona, rozhodce za činnost podle zvláštních právních předpisů
- příjmy z činnosti správce konkursní podstaty, včetně příjmů z činnosti předběžného správce, zvláštního správce, zástupce správce a vyrovnacího správce, které nejsou živností ani podnikáním podle zvláštního právního předpisu

Pokud tedy mají tyto osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) vyšší obrat v předcházejícím kalendářním roce než zákonem stanovených 25 miliónů korun, tak nemusí účetnictví vést. Pokud totiž není osoba samostatně výdělečně činná podnikatelem, tak nemusí vést účetnictví. Vedení daňové evidence nic nebrání. Pro většinu uvedených činností je však společné, že výdaje jsou oproti příjmům malé. V praxi tak většina OSVČ provozující takovou činnost (např. autoři, sportovci, umělci…) uplatňují výdaje v paušální výši.

Výhody vedení daňové evidence

Hlavními výhodami vedení daňové evidence oproti vedení účetnictví jsou:

- **nižší náklady** (nižší náklady na software a administrativu, pro vedení daňové evidence není zapotřebí zaměstnávat účetní – buď daňovou evidenci zvládne podnikatel sám nebo daňovou evidenci zpracovává externí účetní, což je levnější…)
- **větší „svoboda“** (vedení daňové evidence není tak svázané legislativou jako účetnictví, rozsah daňové evidence je menší…)

Pracovní list 4

Výukový materiál pro žáky - *Vedení DE v Excelu*

Cíl: seznámit se možností vedení DE v Excelu, obsah deníku příjmů a výdajů

Daňová evidence v excelu

Abychom zajistili potřebné členění pro zjištění základu daně v excelu, tak je nutné v naší evidenci rozlišovat daňově uznatelné výdaje a daňově neuznatelné výdaje (např. splácení úvěru na podnikání, úhrada sociálního a zdravotního pojištění, osobní spotřeba živnostníka…). **Základní excelovskou tabulkou pro vedení daňové evidence je deník příjmů a výdajů**. Z této jediné tabulky si jednoduchými operacemi můžeme zjistit potřebné údaje (např. veškeré příjmy v hotovosti či na bankovním účtu). Velkou výhodou vedení daňové evidence je lehká přenositelnost a zálohovatelnost dat (např. přes flash disk). **Vhodné je však vést další tabulky (např. evidenci vydaných faktur s datem úhrady, evidenci přijatých faktur s datem úhrady)**. Především je nutné hlídat úhradu vystavených faktur. Vystavení faktury je prima pouze pokud bude zaplacena. Výkon každého živnostníka (stejně jako společnosti) totiž nekončí vystavením faktury, ale až inkasem fakturované částky.

Nejdůležitější součást daňové evidence tvoří tzv. Deník příjmů a výdajů. Zde podnikatel eviduje veškeré příjmy a výdaje, které souvisí s jeho činností a tudíž do daňové evidence vstupují. Každý deník musí mít potřebné členění položek, které umožní jednoduchou evidenci a hlavně zjištění základu daně.

Pokud se podnikatel rozhodne využít pro stanovení daně výdaje skutečné, použije pro zjištění základu daně zápisy v Deníku příjmů a výdajů. Ten může ostatně využít i v případě uplatnění výdajů procentem z příjmů, tzv. paušálních výdajů. Údaje evidované v deníku pak budou sloužit pro jeho vlastní potřebu, případně k evidenci DPH.

Každé transakci je v deníku vymezen vždy jeden řádek. Finanční hodnota transakce se zapisuje do příslušných sloupců. Ty se na konci každé strany sečtou a přenesou na stranu další. Na konci zdaňovacího období se fyzicky zjistí skutečné stavy majetku a závazků a případné rozdíly se rovněž zápisem v deníku promítnou do daňové evidence. Tím je možné po provedení konečných součtů zjistit základ daně.

Deník příjmů a výdajů

Jak již bylo řečeno, není zákonem stanovena forma deníku příjmu a výdajů. Do deníku se zapisují pouze operace ovlivňující stav hotovosti nebo bankovního zůstatku (příjem nebo výdaj). Pouhé vystavení faktury nemá vliv na peněžní pohyb a do deníku příjmů a výdajů se vystavení faktury nezapisuje. **Pohybem financí je až inkaso fakturované částky na náš účet**. Každý živnostník si ji může přizpůsobit svým požadavkům. Možnou formu vedení deníku příjmu a výdajů při vedení daňové evidence si ukážeme na praktickém příkladu.

Praktický příklad - Živnostník umělecký kovář pan Jan Novák zaplatil dne 5. ledna 2010 bankovním převodem sociální pojištění ve výši 1 731 Kč a zdravotní pojištění ve výši 1 601 Kč. inkasoval 8. ledna 2010 v hotovosti za svůj umělecký zvonec 3 000 Kč. Dne 12. ledna 2010 inkasoval na bankovní účet zálohovou úhradu za zhotovení uměleckého oplocení 2 000 Kč. Dne 13. ledna 2010 zaplatil bankovním převodem elektrickou energii 1 300 Kč.

Kovářství Jan Novák- daňová evidence roku 2010
Deník příjmů a výdajů

Datum	**Doklad**	**Příjmy**		**Výdaje**	
		banka	**hotovost**	**banka**	**hotovost**
5. 1.	BV 1/2010			1 731	
5. 1.	BV 2/2010			1 601	
8. 1.	PP 1/2010		3 000		
12. 1.	BP 1/2010	2 000			
13. 1.	BV 3/2010			1 300	

Obsahem deníku musí být minimálně:

- datum uskutečnění transakce – uvádí se skutečné datum, tj. konkrétní den, kdy k operaci došlo
- označení daňového dokladu – zkratka označení dokladu v rámci číselných řad, například PP 003 -příjmový pokladní doklad pořadové číslo 3, BV 023 – bankovní výpis číslo 23 atd.
- popis uskutečněné transakce – stručný a výstižný popis operace, například nákup materiálu, příjem peněz do pokladny atd.
- přehled o celkových příjmech – součet všech příjmů
- přehled o příjmech, které jsou základem daně v členění dle základů daně
- přehled o přijaté a zaplacené DPH – pouze registrovaní plátci DPH
- přehled o celkových výdajích – součet všech výdajů
- přehled o výdajích, které souvisí s příjmy a které jsou předmětem daně z příjmů
- přehled o úpravách, které podle § 23 zákona o daních z příjmů zvyšují nebo snižují základ daně.

Toto je minimální členění deníku. Členění může být samozřejmě libovolně dle potřeb podnikatele rozšířeno. Mohou být přidány další sloupce deníku umožňující podrobnější evidenci vybraných výdajů. Podnikatel může například odděleně sledovat peněžní i nepeněžní operace, výplaty mezd, platby zdravotního a sociálního pojištění apod.

Úkoly:

Zapište následující hospodářské operace do deníku příjmů a výdajů:

1) počáteční stav v pokladně je 100 000,- na BÚ je 500 000,- Kč
2) BV (výpis z běžného účtu) – úhrada faktury za zboží je 50 000,-
3) Tržba v hotovosti za zboží je 10 000,- (označte správný doklad)
4) Úhrada faktury za elektr. energii – zaplaceno převodem z účtu 14 000,- (BV)
5) Nákup kancel. potřeb za hotové 300,- (VPD)

Vypočítejte zůstatky peněz v pokladně a na běžném účtě

Pracovní list 5

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výukový materiál pro žáky - *Majetek podniku, dlouhodobý majetek a jeho odpisování*

Cíl: seznámení se základními pojmy majetek dlouhodobý, odpisy, metody odpisování, evidence

MAJETEK PODNIKU

Majetek, jeho členění, způsoby pořízení, oceňování

- souhrn všech hmotných, nehmotných a finančních hodnot, které jsou ocenitelné
  - penězi a slouží podniku k podnikání

- ***podle druhu (skladby a funkce)*** **- dlouhodobý**
  - oběžný

Dlouhodobý majetek

- má dlouhodobou povahu
- nemění svou formu
  - opotřebovává se

- podnik ho potřebuje k uskutečnění svých činnosti

- **Struktura dlouhodobého majetku:**

  - ***hmotný*** - zahrnuje nemovitosti (pozemky, budovy) a movité věci (auta, stroje, apod.)
  - dle zákona o dani z příjmů má 2 znaky:

vstupní cena vyšší než 40 000,-
doba použití delší než 1 rok

  - ***nehmotný*** - zahrnuje licence, software, patenty, apod.
  - dle zákona o dani z příjmů má 2 znaky:

vstupní cena vyšší než 60 000,-
doba použití delší než 1 rok

- ***finanční*** - dlouhodobé cenné papíry (neodepisuje se)
- dle zákona o dani z příjmů má 1 znak:

doba použití delší než 1 rok

- ***Specifičnost nehmotného majetku:***
- nelze ho zvážit, změřit ani jinak stanovit jeho fyzickou hodnotu
- je to však majetek, který má pro činnost firmy mnohdy velkou cenu
  - *licence* - právo na výrobu určitého výrobku v určitém složení, kdy žádná jiná
    - firma jej v této formě nesmí vyrábět

- *know-how* - souhrn znalosti, zkušeností, poznatků při výrobě
  - v překladu tento pojem znamená „***vědět jak***"
  - týká se výroby produktů, které nepodléhají licencím a patentům,
    - ale současně to znamená znalost výrobních postupů, návodů či receptur při výrobě
  - je součástí obchodních a licenčních smluv

- *goodwill* - dobré jméno firmy a záruka kvality
  - tato hodnota vzniká po dlouhodobém úspěšném působení na trhu
  - jeho znamením je trvalý okruh zákazníků a záruka, že zboží, služba
- se na trhu dobře uplatní

Evidence dlouhodobého majetku

- soustavné písemné zachycování a uchovávání informací jeho stavu a pohybu
- musí být úplná, přehledná a prokazatelná

- provádí se ručně nebo s využitím výpočetní techniky
- provádí se na ***inventární kartě,*** která se zřizuje pro každou věc
    - samostatně
- ***inventární karta*** obsahuje název věci, číslo, popis (parametry),
    - údaje o pořízení, umístění, vstupní ceně, době užívání, odpisy

Pracovní list 6

Výukový materiál pro žáky - *Odpisy, druhy, metody*

Cíl: seznámení se pojmy odpisy, metody odpisování, sazby odpisů, koeficient

ODPISY - opotřebení, druhy odpisů

- dlouhodobý majetek se při výrobě používá opakovaně
- nestává se součástí výrobků, dochází k jeho ***opotřebení***

- **Opotřebení rozlišujeme**:
  - ***fyzické*** - dochází k němu při používání, snižuje se výkonnost, přesnost, spolehlivost
- majetku, v důsledku přírodních vlivů (koroze)

- ***morální*** - je výsledkem technického zastarávání

Odpisy:

- peněžní vyjádření opotřebení dlouhodobého majetku hmotného a nehmotného
- ***význam*** - postupně převádí vstupní cenu majetku do nákladů a ceny nového výrobku
  - umožňují vyjádřit zůstatkovou cenu (ZC = VC – oprávky)
  - umožňují vytvořit si prostředky na obnovu daného majetku
- neodepisují se pozemky, umělecké předměty, sbírky, protože se používáním neopotřebovávají
- a neztrácejí svou cenu

Druhy odpisů:

- ***daňové*** - jsou upraveny v zákoně o dani z příjmů, snižují základ daně
  - jsou povinné pro všechny podnikatele
  - provádí se jednou ročně
- ***účetní*** - jsou upraveny v zákoně o účetnictví
  - používají je podnikatelé vedoucí podvojné účetnictví
  - provádí se jednou měsíčně
  - na konci účetního období však firma musí u dlouhodobého majetku
  - dopočítat rozdíl udělaných účetních odpisů a odpisů daňových
  - a do daňového přiznání uvést pouze výši povolených daňových odpisů
  - konkrétní metoda jejich výpočtu je závislá na potřebách podniku a podnik si ji sám zvolí

Metody odpisování

- ***rovnoměrná*** - každý rok vycházíme ze vstupní ceny, ze které vypočítáme příslušnou % sazbu
  - pro danou skupinu ze zákona

$$\frac{VC * \% \text{ sazba}}{100}$$

- ***zrychlená*** - postupujeme ve 2 krocích:
  - v 1. roce podělíme vstupní cenu příslušným koeficientem ze zákona
- pro danou skupinu
-

$$\frac{VC}{k}$$

- v dalších letech vycházíme z dvojnásobku zůstatkové ceny předchozího roku, kterou podělíme příslušným koeficientem sníženým o počet odepisovaných let

$$\frac{2 * ZC}{k - n}$$

- ***Zákon o dani z příjmů člení majetek do 6 odpisových skupin s různou dobou odpisování***

Odpisová skupina	Doba odpisování	Příklad
1	3 roky	počítač
2	5 let	auto
3	10 let	jeřáb
4	20 let	budovy ze dřeva
5	30 let	budovy zděné
6	50 let	hotely

- **Sazby odpisování pro rovnoměrnou metodu ze zákona o dani z příjmů**

Odpisová skupina	*% sazby*	
	v 1. roce	v dalších letech
1	20 %	40 %
2	11 %	22, 25 %
3	5,5 %	10,5 %
4	2,15 %	5,15 %
5	1,4 %	3,4 %
6	1,02 %	2,02 %

- **Koeficienty pro zrychlené odpisování ze zákona o dani z příjmů**

▪ *Odpisová skupina*	▪ *koeficienty*	
▪	▪ v 1. roce	v dalších letech
▪ 1	- 3	4
▪ 2	- 5	6
▪ 3	▪ 10	11
▪ 4	▪ 20	21
▪ 5	▪ 30	31
▪ 6	▪ 50	51

Pracovní list 7

Výukový materiál pro žáky - *Oběžný majetek a jeho členění*

Cíl: seznámení se základními pojmy majetek oběžný, věcná forma, finanční forma, pořízení

Oběžný majetek podniku

Pro oběžný majetek je charakteristické, že neustále mění svou podobu, že obíhá. Koloběh oběžného majetku spočívá v tom, že za peníze nakoupíme materiál, ten vydáme do výroby, kde vzniká nejprve nedokončená výroba, potom hotové výrobky. Výrobky prodáme, vzniknou nám pohledávky a nakonec dostaneme opět peníze. Peníze na konci koloběhu by měly být větší než peníze vynaložené na počátku na zajištění výroby.

Oběžný majetek se vymezuje jako majetek, který má krátkou dobu použití (zpravidla do jednoho roku).

Formy oběžného majetku

1. **Věcná forma**
    - Zásoby
        - Základní suroviny
        - Kancelářské prostředky
        - Pohonné hmoty
        - Čistící prostředky
        - Ochranné pomůcky, obaly
    - Nedokončená výroba (rozpracované na skladě)
    - Polotovary (takové, které lze prodat)
    - Hotové výrobky (takové, co vyrábím sám)
    - Zboží (to, co koupím za účelem dalšího prodeje)

- Zvířata ve výkrmu

2. **Finanční forma**

   Peníze (hotovostní i bezhotovostní), peníze v pokladně (= všechny příjmy v hotovosti musí být v podniku přijaty do pokladny. Z pokladny jsou naopak vypláceny všechny výdaje v hotovosti. Stav peněz v pokladně je tedy také součástí majetku podniku)

   - Ceniny (stravenky, kolky, poukázky)
   - Krátkodobé cenné papíry (směnka, šek)
   - Pohledávky (faktury, nebo vůči zaměstnancům) = náš nárok na peníze, někdo nám dluží peníze
     a) odběratelům – pohledávka vzniká odesláním faktur
     faktura = účetní doklad, který obsahuje množství a cenu zboží, pohledávka trvá až do zaplacení faktury odběratele, až obdržíme výpis z BÚ, že odběratel Fa zaplatil
     b) zaměstnancům – pracovníkovi vyplatíme zálohu na pracovní cestu nebo na drobný nákup
     c) ke společníkům – pohledávky za upsané vlastní jmění
     d) finančnímu úřadu – daňové pohledávky
     e) jiným podnikům – jiný podnik nám způsobil škodu, máme pohledávku na náhradu škody
     f) poskytnuté zálohy jiným podnikům – platíme za výrobky předem, budou nám dodány později – máme pohledávku na výrobky, ne na peníze

Pořízení oběžného majetku

1. Nákupem
2. Z vlastních prostředků

Úkoly:

zařaďte následující majetek do kategorií

a) máslo, mouka, mléko

b) benzin – pohonné hmoty

c) vzduchový filtr

d) stravenky

e) vydaná faktura

f) jahodový dort

g) dortová krabice

h) jar, smeták

i) záloha na nákup kancelářských potřeb

Pracovní list 8

Výukový materiál pro žáky - *Účetní doklady a jejich oběh*

Cíl: seznámení se základními pojmy účetní doklad, druhy dokladů, dělení, náležitosti, opravy, oběh

Účetní doklady

Zákon o účetnictví ukládá povinnost účtovat na základě účetních dokladů

Účetní doklad – je originální písemnost v ní se zachycuje a ověřuje hospodářská operace

Účetní doklady - jsou nejdůležitějším prvkem průkaznosti účetnictví

Druhy dokladů:

1.Vnější (externí)

- faktura vystavená (účtování odběrateli)

  dodací listy jsou přílohami

- faktury přijaté – vyúčtování od dodavatele

  na základě tohoto dokladu vzniká podniku zaplatit dodavateli

-příjmové pokladní doklady

-používají se u hotovostních plateb

  vypisujeme je 2x

-výdajový pokladní doklad

-na jejich základě se účtují výdaje v hotovosti

- bankovní výpisy

  informují o pohybu peněz na B.Ú.

2.Vnitřní (interní)

-slouží pro zaúčtování hospodářských operací účetní jednotky podniku (výdejka, příjemka)

Dělení podle počtu:

1. jednotlivé – jedna hospodářská operace

2. sběrné – více hospodářských operací na jednom novém účetním dokladu

Náležitosti účetních dokladů

1. označení dokladu (název a číslo)

-účetní jednotky mají povinnost označovat účetní doklady

2. popis obsahu účetního případu a označení jeho účastníků(jméno, adresa, IČ)

3. peněžní částka, popř. údaj o množství

4. datum vyhotovení

5. podpis osoby zodpovědné za účetní případ a osoby odpovědné za jeho zaúčtování

Vyhotovení dokladů

-účetní doklad se vyhotovuje bez zbytečného prodlení

-údaje musí být zapsány prostředkem zaručujícím trvanlivost

Opravy

-nesmí dojít k poškození průkaznosti a správnosti

-jednou čarou škrtneme nesprávný údaj a napíšeme správný

-opravovatel napíše datum a podpis

-chyba na peněžním dokladu se řeší tak, že napíšeme nový

Oběh účetních dokladů

1. třídění a číslování

- číslují se v rámci jednoho účetního období

2. přezkoušení správnosti

a) obecné – věcná kontrola kontroluje obsah dokladu

b) formální – zjišťuje, zda má doklad všechny předepsané náležitosti

3. zaúčtování

4. uchování a skartace

- jedno účetní období uchováváme v příručním archivu
- v účetním archivu po uzavření účetního období jeden rok
- dobu, po kterou se doklady uchovávají určuje Zákon o účetnictví
- nejdelší úschovná lhůta je 10 let
- mzdové a důchodové zabezpečení 20 let

Úkoly:

Vypracujte fakturu (daňový doklad):

Dodavatel: ABS Brno, Mrštníkova 51, 602 00 Brno
DIČ: CZ60728322, IČ 60728322

Odběratel: Perlička, nám. Míru 13, 110 50 Praha
DIČ: CZ25643319, IČ 25643319

Poř. číslo 68

Druh zboží	měr.jedn.	množství	cen za jedn.	% DPH
Vlašský salát	kg	1,25	150,-	10
Rohlíky	ks	200	2,-	10
Mléko polot.	l	25	10,-	10

Ceny jsou uvedeny bez DPH

Otázky:

1) Do které účetní knihy bude faktura zapsána u dodavatele?
2) Do které účetní knihy bude faktura zapsána u odběratele?

Pracovní list 9

Výukový materiál pro žáky - *Vzory formulářů účetních dokladů*

Cíl: seznámit se příklady formulářů a jejich vyplnění

Prodejka za hotové č.

Dodavatel:		**Odběratel:**	
Název firmy		Název firmy	
Ulice č.p.		Ulice č.p.	
Město, PSČ		Město, PSČ	
		IČ	
IČ		DIČ	
DIČ			
Tel.		Datum vystavení:	
Fax.		Datum splatnosti:	
E-mail		Datum uskutečnění plnění:	
Url			
Forma úhrady:	hotově		
Číslo účtu:			
Variabilní symbol:			
Konstantní symbol:			
		prostor pro Vaše poznámky	

Označení položky	Množství	DPH %	cena / ks	DPH Kč	Celkem bez DPH
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
				0,00	0,00
		Celková částka bez DPH			0,00
		DPH			0,00

		Částka k úhradě	**0,00**
Datum		Datum	
Vystavil		Vystavil	
(razítko)		*(razítko)*	

Inventární karta dlouhodobého hmotného majetku			
Jméno Příjmení / Název firmy		DIČ:	
		IČ:	
Rok:		Číslo karty:	

Název:	
Popis:	

Inventární číslo:		Způsob odpisování:	
Dodavatel:		Odpisová skupina:	
Datum pořízení:		Odpisové sazby:	
Datum zařazení		Zařadil:	
Způsob pořízení:		Podpis:	

Tvorba pořizovací ceny			
Datum	Číslo dokladu	Text	Pořizovací cena
		Celková pořizovací cena:	

Daňové odpisy				
Pořadové	Rok	Vstupní cena	Odpisy	Zůstatková cena

číslo				

Vyřazení			
Doklad o vyřazení:		Vyřadil:	
Datum vyřazení:		Podpis:	
Způsob vyřazení:			

Karta drobného hmotného majetku			
Jméno Příjmení / Název firmy		DIČ:	
		IČ:	
Rok:		Číslo karty:	

Název:	
Popis:	

Inventární číslo:		Datum pořízení:	
Dodavatel:		Zařadil:	
Doklad o pořízení:		Podpis:	

Počet:		Cena:	

Vyřazení			
Doklad o vyřazení:		Vyřadil:	
Datum vyřazení:		Podpis:	
Způsob vyřazení:			

Evidence zásob zboží / materiálu			
Jméno Příjmení / Název firmy		DIČ:	
		IČ:	
Rok:		Číslo karty:	

Název:	
Popis:	

Datum	Číslo dokladu	Příjem / Výdaj	Jednotková cena v Kč bez DPH	Množsví	Celková cena v Kč bez DPH	Zůstatek v Kč
Počáteční stav						
Konečný stav						

Příjemka - Výdejka			
Jméno Příjmení / Název firmy		Číslo:	
Druh příjmu:		Datum:	
Sklad:		Číslo a datum dodacího listu:	
Přijato od:		Číslo a datum přeprav. dokladu:	

Pořadové číslo	Kód podle JK	Název	Měrná jednotka	Množství dle dokladu	Množství skutečně převzaté	Cena za MJ	Celkem v Kč

Uveďte datum a podpis			
Vyhotovil:		Převzal:	
Schválil:		Kontroloval:	
Poznámky:			

Pracovní list 10

Výukový materiál pro žáky – *Daňový doklad plátce*

Cíl: seznámení se základními pojmy daňový doklad, jeho náležitosti, zjednodušený daňový doklad

Daňový doklad plátce DPH

Náležitosti daňového dokladu

Daňové doklady plátce DPH musí mít náležitosti podle § 26-35 Zákona o DPH. Nejčastěji používáme zjednodušený a běžný daňový doklad:

Zjednodušený daňový doklad

je daňový doklad pro platbu v hotovosti do 10 tisíc Kč. Obsahuje:

- obchodní firmu (nebo jméno a příjmení) a sídlo (či místo podnikání) plátce, který uskutečňuje zdanitelné plnění (prodává)
- DIČ plátce, který uskutečňuje zdanitelné plnění
- evidenční číslo daňového dokladu
- rozsah a předmět plnění (název zboží, služby, údaj o množství zboží, rozsahu služby)
- datum vystavení dokladu
- datum uskutečnění plnění nebo datum přijetí úplaty, a to ten den, který nastane dříve (pokud se liší od data vystavení daňového dokladu)
- výše ceny celkem včetně DPH
- údaj o základní nebo snížené sazbě DPH, případně údaj, že jde o zdanitelné plnění osvobozené od DPH (viz § 46-47 zákona o DPH)

Za správnost a úplnost zjednodušeného daňového dokladu a výpočet DPH odpovídá kupující (i kdyby DPH na dokladu uvedl prodávající).

Běžný daňový doklad

musí mít navíc oproti zjednodušenému daňovému dokladu

- obchodní firmu nebo jméno a příjmení, sídlo nebo místo podnikání osoby, pro kterou se uskutečňuje plnění (která platí). Pokud je to plátce, tak také jeho DIČ
- vyčíslený základ DPH
- základní nebo sníženou sazbu DPH (nebo sdělení, že plnění je osvobozené od DPH, a odkaz na příslušné ustanovení zákona o DPH)
- výši DPH zaokrouhlenou na koruny nebo na haléře
- jednotkovou cenu bez DPH
- případnou slevu, pokud není obsažena v jednotkové ceně

Za správnost a úplnost běžného daňového dokladu a výpočet DPH odpovídá ten, kdo jej vydává.

Když nejsme plátci DPH

Pokud nejsme plátci DPH, naše doklady nemusí mít náležitosti jako účetní nebo daňové doklady.

Blednutí dokladů

Některé pokladní doklady i faktury časem blednou. Protože mají vydržet pro kontrolu archivované deset let, je dobré je okopírovat a založit s originálem.

Pracovní list 11

Výukový materiál pro žáky - *Daňový systém v ČR*

Cíl: seznámení se základními pojmy daň, význam daní, daňová soustava, poplatník, plátce

Daňový systém ČR

• daň je povinná, nenávratná (odlišuje se daň od půjčky, kdy se majetek vrací zpět), zákonem určená platba do veřejného rozpočtu

• představuje zcizení části soukromého majetku - omezení svobody jednotlivce

• je to platby neúčelová (nikdo v okamžiku, kdy platí daň neví, co bude z těchto prostředků financováno) a neekvivalentní (to, jak se jednotlivec podílí na příjmech státního rozpočtu nemá žádný vztah k tomu, jaké statky bude spotřebovávat)

formy vybírání daně

• pouze peněžní forma

další význam daní

• daně jsou také nepřímý nástroj řízení

• potlačení škodlivých činností (daň z lihovin, tabákových výrobků)

• podpora určité činnosti - snížení DPH při recyklování papíru

• regulování hospodářských aktivit - zvýšením daní zbude podnikatelům méně peněz na investice, omezí se celková poptávka a hospodářský růst

• ochrana určitých odvětví - clo na dovoz výrobků

daně a jim podobné platby (clo, sociální zabezpečení) jsou založeny na principu solidarity (prospěch z nich má i ten, kdo platí nízké daně)

zásady daňové politiky

• přiměřená výše daně

• zdanění podle prospěchu (kdo má větší prospěch ze silnic, měl by platit větší daň)

• zdanění podle schopnosti platit (kdo má větší příjem, měl by platit víc, i když z toho nemá větší prospěch)

Daňová soustava ČR

zákony:

• zákon o soustavě daní a poplatků

• zákon o správě daní a poplatků

• zákony o jednotlivých daních

členění daní

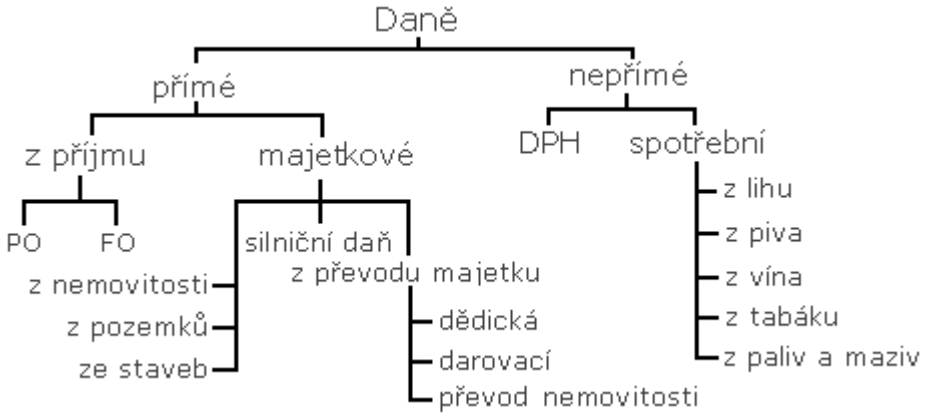

daně přímé - jsou vázány na konkrétní fyzickou nebo právnickou osobu. Zdaňují její příjem nebo majetek

daně nepřímé - jsou vázány na jednotlivé druhy výrobků nebo služeb (dříve byly daně majetkové). Podíl nepřímých daní bude stále větší

Základní daňové pojmy

poplatník daně - PO, FO, která nese daňové břemeno

plátce daně - FO, PO, která je povinna daň vypočítat a odvést do veřejného rozpočtu pod svou majetkovou odpovědností

u přímých daní je často poplatník a plátce ta samá osoba

správce daně - je to příslušný finanční úřad, který kontroluje správnost výpočtu a odvádění daní a daň vymáhá. Při dovozu zboží je správcem daně příslušný úřad

předmět daně - u přímých daní je to příjem nebo majetek, který podléhá zdanění. U nepřímých daní jsou to výrobky nebo služby. Některý předmět daně může být od daně osvobozen (např.: vývoz zboží je osvobozen od DPH)

základ daně - je předmět daně vyjádřený v peněžních nebo naturálních jednotkách, z něhož se počítá daň

sazba daně - % daně ze základu daně

sleva na dani - částka nebo procentní podíl snižující základ daně v zákonem stanovených případech

zdaňovací období - období, za které je plátce daně povinen daň vypočítat a odvést. U přímých daní - buď kalendářní rok (FO, PO) nebo hospodářský rok (PO). U nepřímých daní - měsíc nebo čtvrtletí

Otázky:

1) proč se náš stát neobejde bez daní?
2) Může být jedna osoba poplatníkem i plátcem daně současně?
3) Kdo je poplatníkem daně ze spotřeby
4) Jak je dlouhé zdaňovací období? Rozlište pro jednotlivé daně
5) Kterou daň považujeme za osobní?

Pracovní list 12

Výukový materiál pro žáky - *Daň z příjmu*

Cíl: seznámení se základními pojmy poplatník, předmět daně, základ daně

Daň z příjmů fyzických osob

Daň z příjmů fyzických osob řeší zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění dalších předpisů (ZDP).

Poplatníci

Poplatníkem této daně je **fyzická osoba**, která má na území České republiky bydliště nebo se zde obvykle zdržuje (to znamená pobývá zde alespoň 183 dnů v kalendářním roce).

Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6),
- příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8),
- příjmy z pronájmu (§ 9),
- ostatní příjmy (§ 10).

Základ daně

Příjmy - výdaje

U každého z těchto příjmů se počítá základ daně zvlášť, jde o tzv. dílčí základy (použijí se jednotlivé přílohy k přiznání k dani z příjmů), tyto dílčí základy se následně sečtou a vypočte se daňová povinnost.

Do základu daně se nezahrnují **příjmy osvobozené od daně** a příjmy, které jsou **zdaněny zvláštní sazbou daně (§ 36) ze samostatného základu daně**.

Pracovní list 13

Výukový materiál pro žáky - *Druhy příjmů dle zákona o daních z příjmů*

Cíl: seznámení se základními pojmy - příjmy dle §6 - 10

Příjmy dle zákona o daních z příjmů

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§ 6)

- příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního poměru,
- příjmy za práci členů družstev, společníků a jednatelů společností s ručením omezeným a komanditistů komanditních společností,
- odměny členů statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob.

Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7)

- příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- příjmy ze živnosti,
- příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů,
- podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy z kapitálového majetku (§ 8)

Příjmy z kapitálového majetku, pokud nejde o podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku (ty patří do § 7) a příjmy ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního poměru (ty patří do § 6). Jsou to např. podíly na zisku (dividendy) z majetkového podílu, úroky, výhry a jiné výnosy z vkladů na vkladních knížkách, dávky

penzijního připojištění se státním příspěvkem, plnění ze soukromého životního pojištění, úroky a jiné výnosy z poskytnutých úvěrů a půjček.

Příjmy z pronájmu (§ 9)

Příjmy z pronájmu, pokud nepatří mezi příjmy podle § 6 až 8. Jsou to například příjmy z pronájmu nemovitostí (jejich částí) nebo bytů (jejich částí) a příjmy z pronájmu movitých věcí, kromě příležitostného pronájmu (ty patří do § 10).

Ostatní příjmy (§ 10)

Jsou to např. příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí, přijaté výživné a důchody, výhry

Pracovní list 14

Výukový materiál pro žáky - *Odměňování*

Cíl: seznámení se základními pojmy - druhy mezd, složky mzdy, výpočet hrubé mzdy, minimální mzda

Odměňování pracovníků

Zákoník práce stanovuje právo zaměstnance na odměnu za vykonanou práci a povinnost zaměstnavatele zaměstnanci odměnu ve stanoveném termínu vyplatit.

Podle druhu vykonávané práce rozlišujeme i různé druhy odměňování.
Za odvedenou práci vzniká nárok na mzdu a na nárokové pohyblivé složky mzdy – osobní ohodnocení, prémie, odměny, příplatky, podíly na zisku

Druhy mezd

Podle způsobu výpočtu rozlišujeme:

- časovou mzdu – je dána odpracovaným časem a hodinovým tarifem,
- úkolovou mzdu – je dána normou času nebo normou množství
- podílovou mzdu – je stanoven podíl na tržbách v procentech
- smíšenou mzdu – vzniká kombinací alespoň dvou předchozích druhů
- fixní (pevná) mzda – zaměstnanec má sjednanou pevnou mzdu bez ohledu na odpracovanou dobu včetně přesčasů

Výpočet časové mzdy:

Vypočti základní mzdu pana Broučka, který odpracoval v měsíci 20 směn po 8 hodinách a jeho hodinový tarif je 75,- Kč.

20 x 8 x 75 = 12 000,- Kč

Základní mzda pana Broučka je 12 000,- Kč.

Výpočet úkolové mzdy

Pan Koníček má hodinový tarif 90 Kč/hod. Za hodinu má vyrobit 30 kusů výrobků. Za měsíc jich vyrobil 5 500 kusů. Jaká je jeho základní mzda?

Mzda za jeden výrobek:
90 : 30 = 3 Kč
Mzda za všechny výrobky:
5 500 x 3 = 16 500 Kč Kč
Základní mzda pana Koníčka 16 500,-

Výpočet podílové mzdy

Paní Slavíková má smluvní plat 10 000,- Kč a k tomu smluvní podíl 10% z tržeb za prodané zboží. Prodala zboží za 70 000,-. Jaká je její základní mzda?
10 000 + 7 000 = 17 000,- Kč
Základní mzda paní Slavíkové je 17 000,- Kč

Mzda – její složky

- základní (tarifní) mzda
- osobní ohodnocení, prémie, odměny
- náhrady mzdy za dovolenou
- příplatek za přesčasy

Minimální mzda

Minimální mzdu (respektive minimální mzdové tarify) stanovuje stát a představuje nejnižší přípustnou úroveň odměňování zaměstnance.

Minimální mzda činí:

- **48,10 Kč/hod** odpracovanou zaměstnancem
- **8000 Kč/měsíc** pro zaměstnance odměňovaného měsíční mzdou při týdenní pracovní době 40 hodin

Úkoly:

1) vypočítejte mzdu pana Chudého, který za měsíc březen odpracoval 168 hodin. Je odměňovaný hodinovou mzdou á 115,- Kč, je mu přiznán osobní příplatek 1000,- Kč.
2) Vypočítejte mzdu pana Rohlíčka, který pracuje v úkolové mzdě, kdy má vyrobit 100 ks za hodinu. Za to dostane 120 Kč. Za měsíc září vyrobil 16 000 ks. Jaká bude jeho mzda?
3) Paní Pečená pracuje jako pojišťovací makléř. Z každé smlouvy, kterou uzavře, má k základnímu platu 12 000,- odměnu 10%. Jakou bude mít mzdu za červan, když uzavřela smlouvy v celkové hodnotě 52 000,- Kč.

Pracovní list 14

Výukový materiál pro žáky - *Zdravotní pojištění*

Cíl: seznámení se základními pojmy - zdravotní pojištění, zdravotní pojišťovny, plátci ZP

Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění je povinné pro každého občana České republiky. Buď si ho hradí sám, nebo je za něj placeno státem (děti, studenti, důchodci, apod.). Každý pojištěný má nárok na bezplatnou základní zdravotní péči.

K čemu zdravotní pojištění slouží?

Zdravotní pojištění je určené k úhradě nákladů zdravotní péče. Plně jsou hrazeny nezbytné

- lékařské úkony – v ordinacích, nemocnici
- léky a zdravotnický materiál. Na některé léky a zákroky pacient připlácí, některé hradí zcela.

K čemu zdravotní pojištění neslouží?

Pojištění nekryje léčebné výlohy v zahraničí, pokud mezinárodní dohody nestanoví jinak nebo se nejená o úkon, který nelze provést v České republice a s jehož úhradou zdravotní pojišťovna souhlasí.

Kdo zdravotní pojištění platí

Zdravotní pojištění si platí zaměstnanci a osoby samostatně výdělečně činné. Stát jej platí za děti, studenty, registrované nezaměstnané a důchodce.

Kdo zdravotní pojištění neplatí

- nezaopatřené děti nevýdělečně činné do 26 let
- poživatelé důchodů
- ženy na mateřské nebo rodičovské dovolené

- příjemci rodičovského příspěvku
- uchazeči o zaměstnání

Jaká je výše zdravotního pojištění?

Výše pojistného zdravotního pojištění je **13,5 %** z vyměřovacího základu. Pro zaměstnance je vyměřovacím základem hrubá mzda, z níž zaměstnavatel strhává 4,5 %, dalších 8 % připlácí jako vedlejší náklad práce k hrubé mzdě.

Minimální výše pojistného pro rok 2011

- **1670 Kč** měsíčně pro OSVČ – osoby samostatně výdělečně činné
- **1080 Kč** měsíčně pro OBZP – osoby bez zdanitelných příjmů

Komu se zdravotní pojištění platí?

Zdravotní pojištění se platí soukromým zdravotním pojišťovnám, kterých v současné době působí v našem státě 9.

- Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky
- Zdravotní pojišťovna METAL – ALIANCE
- Zdravotní pojišťovna ministerstva vnitra České republiky

Úkoly:

- Znáš svoji zdravotní pojišťovnu?
- Kde sídlí nejbližší pobočka tvojí zdravotní pojišťovny?
- Jak často lze měnit zdravotní pojišťovnu?

Pracovní list 15

Výukový materiál pro žáky - *Sociální pojištění*

Cíl: seznámení se základními pojmy - důchodové pojištění, podpora v nezaměstnanosti, nemocenské pojištění,

Sociální pojištění

K čemu sociální pojištění slouží

Pojistné na důchodové zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a nemocenské pojištění je určeno k úhradě výdajů státního rozpočtu v souvislosti s:

- dávkami důchodového pojištění (starobní důchody, plný invalidní a částečný invalidní důchod, vdovský, vdovecký a sirotčí důchod),
- tzv. podporou v nezaměstnanosti, kterou dostávají uchazeči o zaměstnání a dalšími výdaji, které souvisejí se zabezpečováním práva na práci, na správní výdaje ČSSZ a úřadů práce,
- dávkami nemocenského pojištění (nemocenská, ošetřovné (dříve podpora při ošetřování člena rodiny), vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství, peněžitá pomoc v mateřství)

Kdo ho platí?

Všichni zaměstnanci jsou povinně účastni všech třech složek sociálního pojištění, ale sami si platí jen důchodové pojištění, ostatní za ně platí zaměstnavatel. Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) mohou být dobrovolně účastny nemocenského pojištění, ostatní dvě složky jsou opět povinné.

Minimální výše pojistného

Pro rok 2011 platí OSVČ pojistné v minimální výši **1807 Kč měsíčně**. Ty OSVČ, které ve své výdělečné činnosti už pokračují, platí zálohy ve výši 1731 Kč z roku 2010 až do doby podání Přehledu o příjmech a výdajích. V případě, že OSVČ v roce 2011 činnost teprve zahájí, platí od počátku minimální zálohu ve výši 1807 Kč.

Kdo ho neplatí?

Kdo mají podnikání jako vedlejší výdělečnou činnost (například důchodci apod.) a jejich čistý měsíční příjem nepřesáhne 4700 Kč, jsou od placení pojistného osvobozeni.

Do kdy musí být zaplaceno?

Splatnost pojistného na důchodové i nemocenské pojištění OSVČ za kalendářní měsíc je **od 1. do 20. dne** následujícího kalendářního měsíce.

Zaměstnanci splatnost pojistného neřeší, za to zodpovídá jejich zaměstnavatel.

Jak se počítá?

Každá výdělečná činnost se pro účely sociálního pojištění posuzuje samostatně. Můžete být proto vícenásobnými plátci, máte-li více příjmů.

Zaměstnanci odvádějí na sociálním pojištění 6,5 % z hrubé mzdy, OSVČ odvádějí 29,2 procenta z ročního vyměřovacího základu. Dobrovolně nemocensky pojištěné OSVČ si připlatí další 1,4 %.

Přehledně to ukazuje následující tabulka:

Pojistné na sociální zabezpečení pro rok 2011

Pojistné na sociální zabezpečení	**Zaměstnanec**	**OSVČ**
Podíl z měsíčního vyměřovacího základu na důchodové pojištění	6,50 %	29,20 %
státní politiku zaměstnanosti	0 %	
nemocenské pojištění	0 %	2,30 %
Maximální vyměřovací základ (72násobek průměrné mzdy)	1 781 280 Kč	

Z čeho se pojistné skládá?

OSVČ – 29,20 %

- 28 % na důchodové pojištění
- 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti

Zaměstnanci – 25 %

- 6,5 % pouze na důchodové pojištění

- zaměstnanec pojistné na nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti neplatí

Zaměstnavatelé – 25 %

- 21,5 % na důchodové pojištění
- 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti
- 2,3 % na nemocenské pojištění

Pracovní list 16

Výukový materiál pro žáky - *Výpočet čisté mzdy*

Cíl: seznámení se základními pojmy - hrubá mzda, superhrubá mzdy, zdravotní pojištění, sociální pojištění, sazba daně, čistá mzda

Pojmy

Hrubá mzda (HM)

Součet veškerých položek, které připadají zaměstnanci za práci odvedenou v příslušném kalendářním měsíci. Skládá se ze základní mzdy, příplatků, odměn, náhrad mzdy (dovolená, svátek) a dalších plnění.

Zdravotní pojištění (ZPF)

Zdravotní pojištění, které za zaměstnance odvádí zaměstnavatel-firma (9 % z HM). Pojistné se zaokrouhlí na celé koruny směrem nahoru.

Sociální pojištění (SPF)

Sociální pojištění, které za zaměstnance odvádí zaměstnavatel-firma (25 % z HM). Pojistné se zaokrouhlí na celé koruny směrem nahoru.

Superhrubá mzda

Tento pojem v zákoně nenajdeme, ale zjednodušeně můžeme říci, že to je hrubá mzda zvýšená o částku odpovídající pojistnému na sociální a zdravotní pojištění placenou zaměstnavatelem za své zaměstnance.

Sazba daně z příjmů

Pro rok 2011 je sazba daně 15 %.

Postup výpočtu čisté mzdy

Hrubá mzda (HM)

+ Zdravotní pojištění (ZPF)

+ Sociální pojištění (SPF)

= Superhrubá mzda

Superhrubá mzda

* Sazba daně 15%

= Záloha na daň z příjmů

Hrubá mzda

- Záloha na daň z příjmů
- Slevy na dani
- Daňové zvýhodnění
- Sociální pojištění (SP)
- Zdravotní pojištění (ZP)

= Čistá mzda

1. Nezdanitelné části základu daně

Základ daně můžeme ponížit o některé položky, které jsou ze zákona nezdanitelné. Podrobný popis všech těchto částek najdete v § 15 zákona o dani z příjmu. My vám přinášíme seznam těch nejpoužívanějších.

- ***Dary*** - jejich hodnota musí přesáhnout **2 % ze základu daně** nebo činit alespoň **1000 korun**, v úhrnu lze odečíst **nejvýše 10 % ze základu daně**. Hodnota jednoho odběru krve bezpříspěvkového dárce se oceňuje částkou 2000 korun.
- ***Úroky*** zaplacené ve zdaňovacím období z úvěru ze stavebního spoření nebo hypotečního úroku poskytnutého na bytové potřeby - max. ve výši **300.000 korun ročně**. Podmínkou je vlastnictví bytu, domu.

- ***Příspěvky*** zaplacené poplatníkem na penzijní připojištění se státním příspěvkem - částka, kterou lze odečíst se rovná celkově zaplaceným příspěvkům **sníženým o 6000 korun**, max. výše činí **12.000 korun ročně**.

- ***Pojistné*** zaplacené poplatníkem v kalendářním roce na jeho soukromé životní pojištění - doba trvání smlouvy činí min. 5 let a nárok na čerpání je navázán na dosažení 60 let věku, max. lze **odečíst 12.000 korun ročně**.

- ***Členské příspěvky*** zaplacené ve zdaňovacím období členem odborové organizace odborové organizaci - odečíst lze částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, s výjimkou příjmů zdaněných srážkou podle zvláštní sazby daně, maximálně však do výše **3000 korun** za zdaňovací období.

- ***Úhrady za zkoušky*** ověřující výsledky dalšího vzdělávání - nejvýše do částky 10.000 korun ročně (zdravotně postižení 13.000 korun, těžce zdravotně postižení 15.000 korun).

2. Odečitatelné položky

Základ daně můžeme ještě snížit o položky odečitatelné od základu daně, najdeme je v § 34zákona o daních z příjmů, jde například o daňovou ztrátu nebo výdaje na realizaci projektů výzkumu a vývoje.

3. Výpočet daně

Z tohoto základu vypočteme daň ve výši 15 %.

4. Slevy na dani

Tuto daň můžeme snížit o slevy na dani a daňová zvýhodnění.

Roční sleva na	
- poplatníka - důchodce	24 840 Kč* 24 840 Kč
- druhého z manželů bez příjmů - držitele ZTP/P	24 840 Kč 49 680 Kč
- poživatele invalidního důchodu pro první a druhý stupeň invalidity	2 520 Kč

- poživatele invalidního důchodu pro třetí stupeň invalidity	5 040 Kč
- držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč
- studujícího	4 020 Kč
Daňové zvýhodnění na dítě - dítě ZTP/P	11 604 Kč 23 208 Kč

* V roce 2011 se sleva snižuje na 23 640 Kč.

Pracovní list 17

Výukový materiál pro žáky - *Daň z příjmu fyzických osob*

Cíl: seznámení se základními pojmy - poplatník, přiznání k dani z příjmu, slevy a daňové zvýhodnění

Poplatníci:

fyzické osoby

Poplatníci, kteří mají na území ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržují, mají daňovou povinnost k dani z příjmů fyzických osob, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí.
Poplatníci, kteří podle předchozí věty nebo mezinárodní smlouvy nemají daňovou povinnost vztahující se i na příjmy ze zdrojů v zahraničí, mají daňovou povinnost, která se vztahuje jen na příjmy plynoucí ze zdrojů na území České republiky.

Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob je povinen podat:

- poplatník, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, **přesáhly 15.000,- Kč**, pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené a o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně
- poplatník, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, **nepřesáhly 15.000,- Kč**, ale vykazuje daňovou ztrátu
- poplatník, který měl v roce 2010 příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků ze zdrojů na území ČR od více plátců současně, z nichž byla sražena záloha na daň
- poplatník - nerezident (uvedený v § 2 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů), který uplatňuje slevu na dani na manželku, částečný invalidní důchod, plný invalidní důchod, je držitelem průkazu ZTP/P a daňové zvýhodnění

Daňové přiznání není povinen podat:

- poplatník, který měl v roce 2010 příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků od jednoho nebo postupně od více zaměstnavatelů (plátců), u nichž podepsal na zdaňovací období 2010 prohlášení k dani, pokud neměl vyjma příjmů od daně osvobozených a příjmů,

z nichž je daň vybírána srážkou zvláštní sazbou daně ve zdaňovacím období jiné příjmy vyšší než 6.000,- Kč;

- poplatník, jemuž plynuly pouze příjmy ze závislé činnosti a z funkčních požitků ze zahraničí, které jsou vyjmuty ze zdanění

Slevy na dani a daňové zvýhodnění:

Slevy na dani:

- **24.840,-** na poplatníka pro rok **2010**
- **23.640,-** na poplatníka pro rok **2011**
- **24.840,-** na poplatníka pro rok **2012**
- **24.840,-** na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující za zdaňovací období 68.000,-. Je-li manželka (manžel) držitelem průkazu ZTP/P, zvyšuje se tato částka na dvojnásobek
- **2.250,-**, pobírá-li poplatník pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně pro rok
- **5.040,-**, pobírá-li poplatník invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně
- **16.140,-** na poplatníka, jeli držitelem průkazu ZTP/P
- **4.020,-** u poplatníka po dobu, po kterou se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem nebo předepsaným výcvikem, a to až do dovršení 26 let věku, příp. do dovršení 28 let věku u prezenční formy doktorského studia VŠ

Daňové zvýhodnění:

- **11.604,-** na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti

Daňové zvýhodnění může poplatník uplatnit formou slevy na dani, daňového bonusu nebo kombinace slevy na dani a daňového bonusu.

Sazba daně:

Sazba daně ze základu daně sníženého o nezdanitelnou část základu daně a o odčitatelné položky činí:

- **15%** pro zdaňovací období 2010 i 2011

Termíny:

Přiznání k dani z příjmů fyzických osob za rok 2010 jsou poplatníci povinni podat nejpozději do **1. dubna 2011**. Poplatníkům, kterým přiznání zpracovává daňový poradce, nebo poplatníkům, kteří mají podle zvláštního zákona povinnost mít účetní závěrku ověřenu auditorem, se lhůta prodlužuje do **1. července 2011**.

V případě úmrtí poplatníka dříve, než bylo podáno daňové přiznání, se podává daňové přiznání do 6 měsíců od úmrtí poplatníka.

Pracovní list 18

Výukový materiál pro žáky - *Daň z přidané hodnoty*

Cíl: seznámení se základními pojmy - přidaná hodnota, předmět daně, plátce daně, povinná osoba k dani

Přidaná hodnota = mzdy a zisk, rozdíl mezi VS (vstupy) a VÝ (výstupy)

VS (nákup materiálu, energie, služby, odpisy) → **PŘID. HODNOTA** (mzdy, zisk) → **VÝ** (prodej výrobků)

- je to nepřímá daň, tj. daň pro stát vybírají plátci daně, je placena konečným spotřebitelem v ceně výrobků
- účet využívají registrovaní plátci DPH, vyjadřuje pohledávky a závazky vůči FÚ
- na konci úč. období vyhotovíme daň. přiznání – porovnáním daní na VS (MD) a na VÝ (Dal) se zjistí daňová povinnost nebo nadměrný odpočet

- daň na VS = přijatá zdanitelná plnění (odpočet daně), platí u FAP a PPD
- daň na VÝ = uskutečněná zdanitelná plnění (daňová povinnost), platí u FAV a VPD

DPH – základy, výpočet

Daň z přidané hodnoty (DPH) je jednou z nepřímých daní, tzn. že se neplatí přímo jako samostatná částka, ale je obsažena v ceně zboží, výrobků a služeb. DPH je největším příjmem do státního rozpočtu naší země. Výrobce nebo prodejce daň připočítává k ceně výrobku nebo služby a zákazník ji zaplatí společně s cenou. Výrobek či služba se stává pro zákazníka o tuto daň dražší. Pro výrobce nebo prodejce není daň výnosem, nezapočítává si ji ani do hodnoty nakoupených zásob. Podnikatel, plátce DPH, tuto daň odvádí do státního rozpočtu. Stává se jakýmsi prostředníkem mezi poplatníkem daně - konečným spotřebitelem - a státem (zastoupeným finančními úřady).

Předmět a plátce daně

DPH upravuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Jedná se o daň nepřímou, kterou platí zejména koneční spotřebitelé či podnikatelské subjekty nemající nárok na odpočet daně.

Předmět DPH

Předmětem daně je především

- **dodání zboží** za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku,
- **poskytnutí služby** za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku,
- **pořízení zboží z jiného členského státu Evropské unie** za úplatu, uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání,
- **pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu** za úplatu osobou, která není osobou povinnou k dani,
- **dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.**

Zákon definuje

- **úplatu** jako částku v penězích nebo v platebních prostředcích nahrazujících peníze nebo jako hodnotu poskytnutého nepeněžního plnění,
- **daň na vstupu** jako daň, která je obsažena v částce za přijaté plnění, daň při dovozu zboží, daň při pořízení zboží, daň při poskytnutí služby osobou registrovanou k dani v jiném členském státě, daň při poskytnutí služby zahraniční osobou a
- **daň na výstupu** jako daň, kterou je plátce povinen přiznat ze základu daně za uskutečněné zdanitelné plnění nebo z přijaté platby, daň při dovozu zboží, daň při pořízení zboží, daň při poskytnutí služby osobou registrovanou k dani v jiném členském státě, daň při poskytnutí služby zahraniční osobou.

Osoby povinné k dani a registrace

Osoba povinná k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Je jí i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud ale uskutečňuje ekonomické činnosti. Osobou povinnou k dani je rovněž skupina podniků, která se registruje k DPH.

Osoba povinná k dani, která má sídlo, místo podnikání nebo provozovnu v tuzemsku, je osvobozena od uplatňování daně, pokud její **obrat nepřesáhne za nejbližších 12 předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1.000.000 Kč**. U osob, které mají povinnost vést účetnictví nebo účetnictví vedou dobrovolně, se obratem rozumí výnosy za uskutečněná plnění s výjimkou většiny plnění, která jsou osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. U ostatních osob se obratem rozumí příjmy za uskutečněná plnění, opět s výjimkou většiny plnění, která jsou osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.

Do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém došlo k překročení stanoveného limitu, musí být podána přihláška k registraci. Osoba se stává plátcem od prvního dne třetího měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byl překročen obrat. Možná je i dobrovolná registrace, osoba se pak stává plátcem dnem účinnosti, který je uveden na rozhodnutí o registraci.

Pokud obrat nepřesáhl za nejbližších předcházejících 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců částku 1 000 000 Kč a pokud celková hodnota zboží pořízeného z jiného členského státu nepřekročila v běžném kalendářním roce částku 326 000 Kč a tato hodnota nebyla překročena ani v roce minulém, je možné registraci zrušit. Požádat o to je ale možné nejdříve po uplynutí jednoho roku od data účinnosti uvedeného v rozhodnutí o registraci.

Zdaňovací období a přiznání

Pokud obrat za předcházející kalendářní rok nedosáhl 10 000 000 Kč, je zdaňovacím obdobím kalendářní čtvrtletí, pokud obrat za předcházející kalendářní rok dosáhl 10 000 000 Kč, je zdaňovacím obdobím kalendářní měsíc. Do 25 dnů po skončení zdaňovacího období se musí podat daňové přiznání na tiskopisu předepsaném Ministerstvem financí.

Plátce daně

Plátci daně se registrují u místně příslušného finančního úřadu a jejich registrace může být:

a) povinná – jestliže obrat za nejbližších předcházejících 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne částku 1 mil. Kč,

- jestliže firma dováží ze zemí Evropské unie a její dovoz za posledních 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců překročil částku 10 000,- EUR,
- jestliže firma obchoduje se zbožím podléhajícím spotřební dani (tabákové výrobky, alkohol, paliva…) stává se automaticky plátcem DPH bez ohledu na výši obratu,
- jestliže se firma stane účastníkem sdružení bez právní subjektivity a jeden z účastníků je plátcem DPH, pak se všichni musí stát povinně plátci DPH bez ohledu na výši obratu,
- jestliže se jedná o zahraniční podnikatelský subjekt.

b) dobrovolná- přestože podnikatel nedosahuje limit pro povinnou registraci, může se stát plátcem daně na základě vlastní žádosti (např. z důvodu, že nakupuje od plátců DPH a prodává plátcům DPH).

SAZBY DPH

Sazba DPH má dvě úrovně – **základní** 20% a **sníženou** 10%.

Většina zboží i služeb je v základní sazbě, ve snížené 10% sazbě jsou dnes už jen potraviny, stavební výroba určená pro tzv. sociální bydlení, jízdné hromadné dopravy, noviny, časopisy, knihy, farmaceutické výrobky a zdravotní potřeby.

Některé činnosti jsou však stále od **DPH osvobozeny** - např.veškeré finanční služby, poštovní služby a zdravotní služby.

Pracovní list 19

Výukový materiál pro žáky - *Sazby DPH*

Cíl: seznámení se základními pojmy - příjmy dle §6 - 10

Sazby DPH

U zdanitelného plnění se uplatňuje **základní sazba daně ve výši 20 % nebo snížená sazba daně ve výši 10 %**. U zboží se uplatňuje základní sazba. U zboží uvedeného v příloze č. 1, tepla a chladu se uplatňuje snížená sazba. U služeb se uplatňuje základní sazba. U služeb uvedených v příloze č. 2 se uplatňuje snížená sazba. Přičemž se uplatní ta sazba daně, která je platná ke dni vzniku povinnosti daň přiznat.

V příloze 1 zákona je pak výčtem definováno zboží, které je zdaněné sníženou sazbou daně.

- Potraviny včetně nápojů vyjma alkoholických,
- Dětské pleny,
- Knihy, brožury, noviny a časopisy, kde reklama nepřesahuje 50 % plochy,
- Zboží pro osobní používání nemocnými ke zmírnění následků nemocí, jež není zdravotnickým prostředkem,
- Stromy, zákrsky, keře a keříky, též roubované, těch druhů, které rodí jedlé ovoce a ořechy,
- Dětské sedačky do automobilů,
- Zdravotnické prostředky, radiofarmaka, sorbit pro diabetiky, aspartam, sacharin a jeho soli, antibiotika, farmaceutické výrobky,
- Palivové dřevo v polenech, špalcích, větvích, otepích nebo podobných tvarech určené jako palivo.

V příloze 2 zákona jsou výčtem definovány i služby, které jsou zdaněné sníženou sazbou daně.

- Opravy invalidních vozíků,

- Shromažďování, úprava a rozvod vody,
- Ubytovací služby,
- Pozemní hromadná pravidelná doprava cestujících a jejich zavazadel,
- Letecká hromadná pravidelná doprava cestujících a jejich zavazadel,
- Úklidové práce prováděné v domácnostech,
- Umělecké a ostatní zábavné služby, které zahrnují činnosti spisovatelů, skladatelů, herců, interpretů estrádních kabaretních, malířů, sochařů, řezbářů, cizelérů, výtvarníků a podobných samostatných umělců,
- Domácí péče o děti, staré, nemocné a zdravotně postižené občany,
- Pohřebnictví a související služby, které zahrnují provoz pohřebních ústavů a krematorií, včetně dodání zboží přímo souvisejícího s poskytováním těchto služeb,
- Služby posiloven a kondičního cvičení, provoz saun, tureckých a parních lázní.
-

Osvobození od daně

Při splnění podmínek stanovených **v § 52 až 62** jsou od daně bez nároku na odpočet daně osvobozena tato plnění:

- poštovní služby (§ 52),
- rozhlasové a televizní vysílání (§ 53),
- finanční činnosti (§ 54),
- pojišťovací činnosti (§ 55),
- převod a nájem pozemků, staveb, bytů a nebytových prostor, nájem dalších zařízení (§ 56),
- výchova a vzdělávání (§ 57),
- zdravotnické služby a zboží (§ 58),
- sociální pomoc (§ 59),

- provozování loterií a jiných podobných her (§ 60),
- ostatní plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně (§ 61),
- dodání zboží, které bylo použito pro plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně, a zboží, u něhož nemá plátce nárok na odpočet daně (§ 62).

Osvobození od daně s nárokem na odpočet daně

Od daně s nárokem na odpočet daně jsou osvobozena dále uvedená osvobozená plnění za podmínek stanovených **v § 64 až 71**:

- dodání zboží do jiného členského státu (§ 64),
- pořízení zboží z jiného členského státu (§ 65),
- vývoz zboží (§ 66),
- poskytnutí služby do třetí země (§ 67),
- osvobození ve zvláštních případech (§ 68),
- přeprava a služby přímo vázané na dovoz a vývoz zboží (§ 69),
- přeprava osob (§ 70),
- dovoz zboží (§ 71),
- dovoz zboží v osobních zavazadlech cestujícího nebo člena posádky letadla a při dovozu pohonných hmot cestujícím (§ 71a - 71f).

Základním **zdaňovacím obdobím** je **kalendářní měsíc**, příp. **čtvrtletí.** Pokud má podnikatel příjmy za rok větší než 10 mil., musí povinně měsíčně odevzdávat daňové přiznání k DPH finančnímu úřadu. Při příjmech od 2 do10 mil., se může dobrovolně rozhodnout pro měsíční nebo čtvrtletní zdaňovací období. Při příjmech do 2 mil. za rok má čtvrtletní zdaňovací období, tzn. po každém čtvrtletí je povinen odevzdat daňové přiznání k DPH.

ZPŮSOBY VÝPOČTU DPH

Výpočet DPH lze provádět dvojím způsobem, a to v závislosti na tom, zda základem daně je cena bez DPH nebo cena včetně DPH.

a) základem daně je cena bez DPH (výpočet zdola) - daň se vypočte prostým vynásobením základu daně s příslušnou procentní sazbou.

Příklad: Při prodeji určitého výrobku stanovil výrobce cenu bez DPH 100000,-Kč. Jaká bude výše daně při sazbě 20%?

100 000,- x 0,20 = 20 000,-. Výše DPH je tedy 20 000,- Kč. Celková cena výrobku pro konečného spotřebitele tedy bude 120 000,- Kč

.

b) základem daně je cena včetně DPH, tj. 110% nebo 120% (výpočet shora). - používá se např. u tržeb v maloobchodě nebo u zjednodušeného daňového dokladu, kdy je známa pouze cena s daní. DPH se v takovém případě vypočítá jako součin tržeb a tzv. koeficientu.

Koeficient se vypočítá jako podíl, v jehož čitateli je příslušná výše sazby DPH a ve jmenovateli součet čísla 100 a příslušné výše sazby. Vypočtený koeficient se zaokrouhluje na 4 desetinná místa.

U sazby 10% …. 10/110 = koeficient 0,0909

U sazby 20%…20/120 = koeficient 0,1667

Příklad: Celková fakturovaná částka včetně 20% daně činí 699 600,-. Kč. Vypočtěte základ daně a DPH.

0,1667 x 699600,- = 116 623,32. DPH se vždy zaokrouhluje nahoru.

Cena bez daně je 582 976,- Kč

DPH je 116 624,- Kč.

Úkoly:

1) Mezi které daně řadíme DPH?
2) Co je předmětem daně?
3) Zamyslete se, ve kterých případech se jedná o zboží ve smyslu zákona o DPH a zakroužkujte:

Pečivo plyn budova vratná láhev noviny

4) Která ze tří níže uvedených právnických a fyzických osob je povinným plátcem daně?
   a) Paní Smutná nakupující v supermarketu maso na nedělní oběd?
   b) Paní Červenková, která po pracovní době doma stříhá psy a její měsíční obrat je v průměru 5 000,- Kč?
   c) Hotel U zlaté husičky, který ubytovává hosty ve 150 pokojích za průměrnou cenu 1000,- Kč za noc se snídaní, celoroční obsazenost hotelu je cca 70% ?

5) Promyslete si odpovědi na následující otázky:
   a) Jste vy osobně osobou, která je povinna platit DPH?
   b) Jste vy osobou podléhající DPH?
   c) Co musíte udělat, abyste se stala plátcem DPH?

6) Zatřiďte do příslušných sazeb DPH níže uvedené zboží:
   a) rohlíky a housky
   b) knihy
   c) voda
   d) mobilní telefon
   e) antibiotika

7) Vystavte úplný daňový doklad za společnost Peru dobře a rád, sídlem Prádelní ulice 5, Praha, IČO 75436911 za velkokapacitní pračku, kterou si zakoupil pan Dobráček, ul. Horní 16, Rakovník, IČO 32165499 za 140 000,- bez DPH.

Povinná registrace plátce DPH

Kdy se stáváme plátci DPH povinně?

- překročením obratu 1 milion Kč

- jsme-li členem sdružení, kde je někdo plátcem DPH
- nabýváme majetek privatizací či prodejem podniku
- pokračujeme-li po zemřelém plátci
- nákupem zboží v EU (viz níže)

Dobrovolná registrace plátce DPH

Dobrovolná registrace je výhodná, pokud prodáváme zboží nebo poskytujeme služby, na které je snížená sazba DPH. Dnes už je však takových situací minimum, takže vhodné to může být aspoň tehdy, pokud mezi našimi zákazníky převažují plátci DPH.

Přechod na plátce DPH

V prvním daňovém přiznání k DPH, které podáme, si můžeme nárokovat DPH ze zásob, pořízených nejvýše 12 měsíců před datem registrace. Můžeme tak učinit pouze tehdy, jestliže máme příslušné daňové doklady. Blíže viz § 74 Zákona o DPH.

Obrat pro registraci plátce DPH

Plátcem při překročení obratu

Když jsme za předchozích 12 kalendářních měsíců dosáhli **obrat 1 milion Kč**, staneme se plátci od prvního dne třetího měsíce po měsíci, ve kterém jsme obrat překročili.

Registraci bychom měli provést do 15. dnů po skončení měsíce, ve kterém jsme překročili obrat (nestihnutí tohoto termínu by nás nemělo ohrozit, pokud stihneme termín začátku plátcovství). Pokud se nezaregistrujeme, rozhodne o datu registrace finanční úřad, jakmile se o nás dozví.

Pracovní list 20

Výukový materiál pro žáky - *Daňová evidence plátce DPH a přiznání k DPH*

Cíl: seznámení se základními pojmy - evidence pro DPH

Daňová evidence plátce DPH

Evidence pro daň z příjmů i DPH

Jako plátce DPH musíme vést dvě evidence:

- daňovou evidenci pro účely zákona o DPH, viz § 100 Zákona o DPH. Ta se uzavírá čtvrtletně, protože většinou jsme čtvrtletní plátci DPH.
- evidenci pro daň z příjmů za kalendářní rok (buď daňovou evidenci nebo evidenci pro výdaje paušálem)

Evidence pro DPH

Evidence pro účely DPH musí obsahovat všechny údaje potřebné zejména pro správné stanovení daňové povinnosti k DPH. Musíme ji členit tak, abychom sestavili daňové přiznání (a v určitých případech i souhrnné hlášení).

Musíme vést i evidenci uskutečněných plnění, která jsou osvobozená od daně nebo nejsou předmětem daně, a také evidenci obchodního majetku.

Spojené evidence v Excelu

Kdo se nechce "otravovat" s programem a chce evidovat například v Excelu, měl by:

- dobře chápat rozdíly mezi evidencí pro DPH a pro daň z příjmu

- vzdát se sledování stavu banky i pokladny
- nemít mnoho hlavně vydaných faktur, ale také přijatých faktur a záloh

---

Rozdíly hlavně na konci roku

Evidence k DPH a evidence k dani z příjmu se liší hlavně časovými posuvy u uskutečněných plnění, hrazených později nebo dříve (faktury, dobírky, zálohy, platby předem, ...). Rozdíly vznikají na konci každého čtvrtletí a hlavně na konci roku.

Hlídat přitom musíme hlavně naše faktury vydané, abychom včas odvedli DPH.

Pro přijatou zálohu naštěstí nemusíme vystavovat daňový doklad a odvádět daň, to uděláme až při konečném vyúčtování ke dni uskutečnění zdanitelného plnění, například při dokončení zakázky.

Nárok na odpočet u přijatých plnění zase můžeme uplatnit v řádném přiznání až do 3 let od data uskutečnění zdanitelného plnění.

Pro daň z příjmů zase zásadně respektujeme datum, kdy jsme peníze opravdu zaplatili nebo obdrželi - rozhodující je datum 31.12.

Základem je přesná evidence

Pro evidenci DPH je vhodné mít počítačový program. Plátci daně vedoucí účetnictví, kteří používají některý z renomovaných programů, nemají s evidencí DPH problém. Horší je situace u plátců DPH vedoucí daňovou evidenci nebo uplatňující výdaje paušálem. Tito plátci daně si však při dobré práci vystačí i s excelovskými tabulkami. Je však nutné být přesný a pečlivý. Je nutné mít všechny faktury nebo pokladní doklady v pořádku, aby byly v daňovém přiznání zohledněny a nemuselo se podávat dodatečné daňové přiznání. Pokud nám chybí v evidenci přijatá (a zaplacená) faktura, tak si totiž nesnížíme daňovou povinnost… Všechny daňové doklady je zapotřebí dobře archivovat, protože musí být k dispozici pro případnou kontrolu po dobu 10 let.

I když vám faktury neplatí, DPH odvést musíte

Vystavování faktur patří mezi nejoblíbenější činnosti každého podnikatele. Samotné vystavení a zaslání faktury však zvyšuje pouze výnosy, nejdůležitější je zaplacení vystavené faktury. Právě při

vyplňování přiznání k DPH se to projevuje nejvíce. DPH se totiž musí odvést, i když odběratel vystavenou fakturu nezaplatil… Úhrada faktur po splatnosti (nebo dokonce jejich neuhrazení) se tak stává pro vyplňování přiznání k DPH a samotné placení daně jednou z černých můr pro mnohé podnikatele. V posledních dvou letech se prodlevy s úhradami faktur prohlubují ve všech zemích Evropské unie. Jednou z cest, jak zrychlit platby, které mnoha firmám zhoršují jejich cash-flow, je legislativní změna umožňující odvádět DPH až když přijdou peníze na firemní bankovní účet a faktura je uhrazena. S touto myšlenkou přišla na začátku krize Hospodářská komora. Tento návrh se však nepodařilo prosadit. Toto opatření by pomohlo především menším podnikatelům a společnostem. Tyto společnosti dodávají zboží a služby mnohdy pro velké a finančně silné společnosti, které si samozřejmě vynucují delší lhůty splatnosti (delší než mají tyto firmy jako zákazníci). Cash-flow těchto malých společností by tak bylo touto legislativní změnou výrazně lepší než v současnosti, kdy musí DPH odvést a faktury mají zaplaceny až za dva měsíce. Volné peněžní prostředky by totiž mohly investovat a oživit ekonomiku.

Vyplňujeme daňové přiznání – praktický příklad

Přestože vypadá daňové přiznání na první pohled složitě, nemusí být jeho vyplnění takový problém. Většina plátců vystačí s vyplněním několika položek.
Pan Novák provozující obchod zjistil ze své daňové evidence tyto údaje za měsíc leden 2010::

- *celkové tržby pana Nováka včetně DPH se základní sazbou DPH činily 600 tisíc Kč (DPH činí 100 tisíc Kč)*
- *celkové tržby pana Nováka včetně DPH se sníženou sazbou DPH činily 55 tisíc Kč (DPH 5 tisíc Kč)*
- *celkem nakoupil pan Novák zboží se základní sazbou DPH za 480 tisíc Kč (DPH činí 80 tisíc Kč)*
- *celkem nakoupil pan Nováka zboží se sníženou sazbou DPH za 33 tisíc Kč (DPH činí 3 000 Kč)*

Všechny obchodní transakce byly provedeny na území Česka.

Daňové přiznání k DPH (za leden)

Text	Sazba daně	Základ daně (v Kč)	Daň (v Kč)

Text	Sazba daně	Základ daně (v Kč)	Daň (v Kč)
Dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem v tuzemsku (ř. 1)	základní	600 000 Kč	100 000 Kč
Dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem v tuzemsku (ř. 2)	snížená	55 000 Kč	5 000 Kč
Přijatých zdanitelných plnění od plátců (ř. 40)	základní	480 000 Kč	80 000 Kč
Přijatých zdanitelných plnění od plátců (ř. 41)	snížená	33 000 Kč	3 000 Kč

Text	Částka (v Kč)	Poznámka
Odpočet daně celkem (ř. 47)	83 000 Kč	80 000 Kč + 3 000 Kč
Daň na výstupu (ř. 63)	105 000 Kč	100 000 Kč + 5 000 Kč
Odpočet daně (ř. 64)	83 000 Kč	
Vlastní daňová povinnost (ř. 65)	22 000 Kč	105 000 Kč – 83 000 Kč

Závěr

Podnikatel pan Novák musí za zdaňovací období leden 2010 odvést finančnímu úřadu daň ve výši 22 000 Kč. Daňové přiznání a daň musí být odvedena do 25. února 2010.

Praktický příklad

Podnikatel pan Zelený je měsíčním plátcem DPH. Pan Zelený vede daňovou evidenci, ze které dohledá potřebné údaje pro vyplnění daňového přiznání za leden 2011. Celkové tržby se základní sazbou DPH v lednu činily 1 200 000 Kč (DPH je 200 000 Kč). Celkové tržby se sníženou sazbou DPH v lednu činily 110 000 Kč (DPH je 10 000 Kč). Celkem nakoupil pan Šedý zboží se základní sazbou DPH za 960 000 Kč

(DPH je 160 000 Kč). Celkem nakoupil zboží se sníženou sazbou DPH za 66 000 Kč (DPH činí 6 000 Kč). Všechny obchodní transakce byly provedeny na území Česka. Jak vyplnit přiznání k DPH za leden?

Daňové přiznání k DPH (za leden)

Text	Sazba daně	Základ daně (v Kč)	Daň (v Kč)
Dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem v tuzemsku (ř. 1)	základní	1 200 000 Kč	200 000 Kč
Dodání zboží nebo poskytnutí služby s místem v tuzemsku (ř. 2)	snížená	110 000 Kč	10 000 Kč
Přijatých zdanitelných plnění od plátců (ř. 40)	základní	960 000 Kč	160 000 Kč
Přijatých zdanitelných plnění od plátců (ř. 41)	snížená	66 000 Kč	6 000 Kč

Text	Částka (v Kč)	Poznámka
Odpočet daně celkem (ř. 46)	166 000 Kč	160 000 Kč + 6 000 Kč
Daň na výstupu (ř. 62)	210 000 Kč	200 000 Kč + 10 000 Kč
Odpočet daně (ř. 63)	166 000 Kč	
Vlastní daňová povinnost (ř. 64)	44 000 Kč	210 000 Kč – 166 000 Kč

Podnikatel pan Zelený musí za leden 2011 odvést FÚ DPH ve výši 44 tisíc Kč. Daňové přiznání, včetně souhrnného hlášení za leden, musí odevzdat do 25. února 2011.

Pracovní list 21

Výukový materiál pro žáky - *Spotřební daně*

Cíl: seznámení se základními pojmy - plátce, povinnost k dani, výpočet daně, splatnost daně,

Spotřební daně

Mezi nepřímé daně řadíme daň z přidané hodnoty a spotřební daně. Tyto daně mají největší podíl na plnění státního rozpočtu. Základní informace jsme shrnuli do našich abeced.

Spotřební daň - vymezení

Spotřební daní se rozumí daň:
- z lihu
- z piva
- z vína
- z minerálních olejů (benzin, nafta)
- z tabákových výrobků

Plátci daně

Plátcem je právnická nebo fyzická osoba, která je provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, oprávněným odesílatelem nebo výrobcem, kterým vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit. Ta vzniká například okamžikem uvedení výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky. Až na výjimky se musí osoby **registrovat** jako plátce u celního úřadu, a to nejpozději ***do dne vzniku první povinnosti daň přiznat a zaplatit***. Ta osoba, která uplatňuje nárok na vrácení daně, se registruje nejpozději v den prvního uplatnění nároku na vrácení daně (pakliže není již evidována jako plátce).

Daňová povinnost vzniká výrobou vybraných výrobků na daňovém území Evropského společenství nebo dovozem vybraných výrobků na daňové území Evropského společenství. Povinnost daň ve stanovené lhůtě přiznat a zaplatit vzniká okamžikem uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky. Při dovozu vybraných výrobků vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit dnem vzniku celního dluhu, pokud vybrané výrobky nebyly uvedeny do režimu podmíněného osvobození od daně nebo nejsou od daně osvobozeny zcela.

V případě dovozu (uvedení výrobků do volného daňového oběhu) odpovídá společně a nerozdílně za daň kromě plátce daně také právnická nebo fyzická osoba, jejímž jménem byly vybrané výrobky do volného daňového oběhu uvedeny. V případě neoprávněného dovozu (uvedení výrobků do volného daňového oběhu) odpovídá za daň společně a nerozdílně také právnická nebo fyzická osoba, která se na tomto neoprávněném dovozu (uvedení výrobků do volného daňového oběhu) podílela.

Pro veškeré komodity zahrnuty do spotřební daně se zavedl institut „***vyšší moci***“, podle kterého nevzniká povinnost přiznat a zaplatit daň v případě ztráty či znehodnocení, a to v důsledku neodvratitelné a nepředvídatelné události.

Výpočet daně

Samotná daň u jednotlivých výrobků se vypočítá ***vynásobením základu daně sazbou daně***, která je pro ně stanovena.

Zdaňovací období a splatnost daně

Za zdaňovací období se považuje **kalendářní měsíc**. Plátci, kterým vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, jsou povinni předložit daňové přiznání samostatně za každou daň celnímu úřadu, a to **do 25. dne po skončení zdaňovacího období**, ve kterém tato povinnost vznikla, pokud zákon nestanoví jinak. Ve stejné lhůtě je možno také uplatňovat nárok na vrácení daně. Daň je splatná do 40. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, pokud tento zákon nestanoví jinak. Daň vybíraná při dovozu vybraných výrobků je splatná ve lhůtě 10 kalendářních dní ode dne, kdy bylo povinné osobě doručeno rozhodnutí o vyměření cla, daní a poplatků, nebo ústně sdělena výše daně, popřípadě ve lhůtě stanovené celním úřadem, pokud rozhodl o odkladu platby celního dluhu..

Spotřební daň - lih

Plátci daně

Plátci daně z lihu se stávají, mimo osob uvedených na úvodní straně o spotřební dani, také:

- právnické a fyzické osoby, které nakoupí nebo dovezou líh a výrobky obsahující líh osvobozený od daně podle § 71 odst. 1 písm. a), d), f) a i),
- právnické a fyzické osoby, které nakoupí nebo dovezou výrobky obsahující líh osvobozený od daně podle § 71 odst. 1 písm. c),
- právnické a fyzické osoby podle § 4 odst. 1 písm. f), které skladují nebo uvádějí do volného daňového oběhu líh, který je předmětem daně podle § 67 odst. 1 a 2, s výjimkou lihu osvobozeného od daně podle § 71 odst. 1 písm. b) a e), nebo
- právnické a fyzické osoby, které překročí při výrobě nebo oběhu lihu stanovené normy ztrát lihu.

Sazby daně

Kód nomenklatury	Text	Sazba daně

2207	líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2207	28 500 Kč / hl etanolu
2208	líh obsažený ve výrobcích uvedených pod kódem nomenklatury 2208 s výjimkou destilátů z pěstitelského pálení	28 500 Kč / hl etanolu
2208	líh obsažený v destilátech ovocných z pěstitelského pálení	14 300 Kč / hl etanolu
ostatní	líh obsažený ve výrobcích uvedených pod ostatními kódy nomenklatury	28 500 Kč / hl etanolu

Příklad 1:
Jakou spotřební daň zaplatím z půllitrové láhve 40% lihoviny?

Řešení : 0,5 * 0,4 * 234 = 46,80 Kč (po započtení DPH 57,10)
Z ceny lihoviny 100 Kč (fernet) tvoří DPH 18 Kč a SPD 46,80 Kč, tj. celkové zdanění je 64,80 Kč

Příklad 2:
Jakou spotřební daň zaplatím z litrové láhve calvadosu, vypáleného v rámci pěstitelského pálení?

Řešení:
1 * 0,6 * 95 = 57 Kč
Příklad 3:
Kolik ušetří na spotřební dani výrobce, sníží-li u litrové láhve rumu obsah alkoholu z 40% na 35%?

Řešení:
1 * (0,4 – 0,35) * 234 = 11,70 Kč (po započtení DPH 14,27 Kč)

Příklad 4:
Kolik zaplatíte na spotřební dani za půllitr plzeňské dvanáctky?

Řešení:
0,005 * 12 * 24,00 = 1,44 Kč

Z celkové ceny 25 Kč činí SPD 1,44 Kč a DPH 4,5 Kč, celkové zdanění je 5,90 Kč.

Příklad 5:
Kolik zaplatím na spotřební dani za láhev šumivého vína o objemu 0,75 l?

Řešení: 0,75 * 23,40 Kč = 17,55 Kč

Příklad 6:
Kolik zaplatím na spotřební dani za krabičku cigaret s cenou 55,- Kč?

Řešení:
20 * 0,36 Kč +0,22 * 55 Kč = 19,30
Při započtení DPH je celkové zdanění 55 * 0,20 + 19,30 = 30,30 Kč

Spotřební daň – benzin, nafta, LPG

Benzín, nafta a LPG jsou jen tři zástupci z mnoha desítek, o nichž se zmiňuje daňová legislativa v rámci povinnosti zaplatit spotřební daň z minerálních olejů. Výše spotřební daně v této kategorii ukazuje následující tabulka.

Spotřební daň vybraných pohonných hmot

Název pohonné hmoty	Sazba spotřební daně
Benzíny s obsahem olova do 0,013 g/l včetně	11,84 Kč/l
Benzíny s obsahem olova nad 0,013 g/l	13,71 Kč/l
Zkapalněné ropné plyny (LPG)	3 933 Kč/t

Zákon ve snaze ujednotit ropné produkty a jiné minerální oleje je označuje nomenklaturním číslem, čímž je sice jasné, jaký druh paliva má zákonodárce na mysli, ale běžný občan téměř nemá šanci výši daně zjistit. U skupiny výrobků obsahujících naftu je navíc uvedeno zdaňují se stejnou sazbou jako minerální olej uvedený v § 45 odst. 1 [skupina s benzíny], kterému se vlastnostmi a účelem použití nejvíce přibližují. A samozřejmě existuje celá řada výjimek a možností osvobození.

Spotřební daň – tabákové výrobky

Mezi tabákové výrobky se počítají cigarety, doutníky a tabák ke kouření.

Výpočet daně

Výše daně **u doutníků, cigarillos a tabáku ke kouření** se vypočítá jako součin základu daně a pevné sazby daně, přičemž pro výpočet daně z tabáku ke kouření je rozhodující hmotnost tabáku ke kouření v okamžiku vzniku povinnosti daň přiznat a zaplatit. Základem daně u doutníků a cigarillos je množství vyjádřené v kusech a u tabáku ke kouření množství vyjádřené v kilogramech.

Výše daně **u cigaret** při použití pevné části a procentní části sazby daně se vypočítá jako součet následujících položek:

- součin procentní části sazby daně a ceny pro konečného spotřebitele těchto cigaret dělený stem,
- součin pevné části sazby daně a počtu kusů. Základem daně pro procentní část daně u cigaret je cena pro konečného spotřebitele. Základem daně pro pevnou část daně u cigaret je množství vyjádřené v kusech.

Výše daně u cigaret při použití minimální sazby daně se vypočítá jako součin minimální sazby daně a počtu kusů. Tabákový provazec v délce do 80 mm včetně se považuje za 1 kus cigarety. Tabákový provazec delší než 80 mm, ne však delší než 110 mm, se považuje za 2 kusy cigaret. Tabákový provazec delší než 110 mm, ne však delší než 140 mm, se považuje za 3 kusy cigaret. Každých dalších, i započatých, 30 mm tabákového provazce, se považuje za další 1 kus cigarety.

Sazby daně

Text	Sazba daně - pevná	Sazba daně - procentní	Minimální

	část	část	
Cigarety	1,12 Kč / kus	28 %	celkem nejméně však 2,10 Kč / kus
Doutníky, cigarillos	1,25 Kč / kus		
Tabák ke kouření	1 400Kč / kg		
Ostatní tabák	1 350 Kč / kg		